

Владан Петров\*

*Mélanges en l'honneur de Slobodan Milacic, Démocratie et liberté: tension, dialogue, confrontation,*  
(ed. Jean du Bois de Gaudusson et al.), Bruylant, 2007, стр. 1148.

У Француској правној науци постоји лепа традиција да се у част великих професора и научних посленика приређују зборници радова (*Mélanges*) о питањима из области којима су се они бавили и у којима су оставили значајан траг. Нешто старија генерација наших професора јавног права с нарочитим поштовањем говори о сјајним зборницима те врсте који су објављени у част дојена правне науке као што су Каре де Малбер (*Carré de Malberg*), Морис Орију (*Maurice Hauriou*) и Жорж Бирдо (*Georges Burdeau*).

Године 2007. овакав зборник добио је и Слободан Милачић, професор Правног факултета у Бордоу. Рођен у Београду, Милачић је правничко образовање стекао на Правном факултету у Бордоу, где је 1968. године изабран за асистента. Од 1975. године Слободан Милачић је професор на тој утицајној високошколској установи. Милачић је аутор и коаутор више студија из уставног права и блиских области, као што су *L'intégration européenne et la révolution de l'Europe de l'Est* (1992), *La démocratie représentative devant un défi historique* (2006), писац педесетак научних чланака и неколико предговора, учесник на бројним међународним конференцијама, предавач од угледа и члан Међународне академије за Уставно право.

Осврт на радове професора Милачић показује да су његова интересовања разноврсна. Он се није бавио чисто уставноправним темама, већ и оним које задиру у област политичке теорије и политичке филозофије. Поред класичних тема о уставу, изборима, подели власти, правној држави и владавини права, облицима демократије и препрекама на које наилази модерна демократија, Милачић је посветио велики број радова проблемима успостављања уставне демократије у тзв. посткомунистичким државама. Отуда је сасвим природан на-

---

\* Аутор је доцент Правног факултета Универзитета у Београду.

слов зборника посвећеног професору Милачићу: *Слободан Милачић – Демократија и слобода: напетост, дијалог и сучељавање*.

Овај зборник оставља снажан утисак како по обиму (близу 1200 страна), тако и по садржини радова. Зборник чине три веће целине. Прва носи наслов „Конституционализам, демократска грађевина и слободе“ (*Le constitutionnalisme, la construction démocratique et les libertés*); друга „Простори демократије“ (*Les espaces de la démocratie*), а трећа „Демократија, време и политика“ (*La démocratie, le temps et le politique*).

Милачићу у част писали су професори чија имена и опус имају тежину у новијој уставноправној науци. Тако о слободи пише Франсис Делпере (*Francis Delpérée*), о фундаменталним правним вредностима Антал Адам (*Antal Adam*), о еволуцији модерног парламентаризма у Европи Филип Лово (*Phillip Lauvaux*) и близу четрдесет других аутора, колега, пријатеља и бивших студената професора Милачића. Међу њима налазе се и два српска аутора, професори Павле Николић и Драгољуб Поповић, сада судија Европског суда за људска права. Професор Павле Николић бави се судском контролом уставности закона у систему правне државе (*Le contrôle juridictionnel de la constitutionnalité des lois dans le système de l'État de droit. Esquisse pour une approche globalisante*), а професор Драгољуб Поповић питањем јачања судске власти у новим демократијама (*La raison comparatiste et la liberté. Problème de renforcement du pouvoir judiciaire dans les nouvelles démocraties*).

У овом зборнику за сваког се може наћи по нешто. Он је права мешавина (*mélange*) уставног права, политичке теорије, политичке филозофије и политичке социологије. Има радова који се баве класичним питањима, као што су подела власти, парламентаризам, британски устав; оних који обрађују значајна питања нешто новијег датума, као што су заштита људских права и уставно судство (упоредно и на примерима појединих земаља) и оних који проучавају садашњу и будућу структуру Европске уније, промене у хијерархији правних норми, итд. Познаваоцима парламентарног права препоручујемо рад професора Костаса Мавриаса (*Kostas Mavrias*) о еволуцији демократског начела у грчком парламентарном праву, а онима који (не)знају да је добар устав много више од уставног текста рад професора Де Годусона (*Jean du Bois de Gaudusson*) о разлозима релативног неуспеха модерног конституционализма и значају уставне културе (*Constitution sans culture constitutionnelle n'est que ruine du constitutionalisme*). Разуме се, међу радовима има и оних којима је наслов занимљивији од садржине, што је, у извесном смислу, израз савремених кретања у правној науци. Као што марка продаје робу на тржишту, тако наслов рада и име аутора могу да заварају све, осим пажљивог читаоца.

Највећа вредност овог зборника огледа се у томе што он потврђује да постоје одређене универзалне теме које не губе на значају протоком времена. Демократија и слобода, као и однос између њих, то су вечна питања и вечни изазови, а одговори на њих су, ма колико бриљантни, привремени и несавршени, увек подложни критици и преиспитивању.

Поред ове, опште, вредности овај зборник има и две посебне. Прво, он би требало да нас опомене да и Правни факултет Универзитета у Београду има врхунске професоре чији вишедеценијски научни и јавни рад заслужује да буде крунисан сличним зборником. Друго, за уставне правнике у Србији овај зборник има посебан сјај. Слободан Милачић је родом из мале земље, али није мала ствар бити угледни професор, и то Уставног права, у Француској, земљи у којој су постављени темељи модерне уставне државе на европском континенту.

Стога с нарочитим задовољством препоручујемо, макар библиотекама правних факултета у Србији, да набаве овај зборник, како би се омогућило стручној јавности у нашој земљи да се упозна са најновијим доприносима франкофонске уставне и политичке теорије.